

RISTIÜLENDAMISE PÜHA

(Esimene lugemine 4Ms 21:4-9)

Lugemine neljandast Moosese raamatust:

Hoori mäe juurest läksid nad ära Kõrkjamere teed mööda, et minna ümber Edomimaa; aga rahvas tüdines teekonnal. Ja rahvas rääkis vastu Jumalale ja Moosesele: “Miks te olete meid toonud Egiptusest kõrbesse surema? Sest siin ei ole leiba ega vett ja meie hingel on villand sellest viletsast toidust.” Siis Issand läkitas rahva sekka mürgiseid madusid ja need salvasid rahvast ning Iisraelis suri palju rahvast. Seepeale tuli rahvas Moosese juurde ja nad ütlesid: “Me tegime pattu, et rääkisime vastu Jumalale ja sinule. Palu Issandat, et ta võtaks need maod meilt ära!” Ja Mooses palvetas rahva eest. Ning Issand ütles Moosesele: “Tee enesele madu ja pane see lipuvardasse, siis iga salvatu, kes seda vaatab, jääb elama!” Ja Mooses tegi vaskmao ning pani selle lipuvardasse. Kui siis madu oli salvanud kedagi, aga too vaatas vaskmadu, siis ta jäi elama.

See on Jumala Sõna.

(Vastulaul Ps 78:1-2 34-35-36-37.38.39)

R: Ärge unustage Issanda tegusid

Pane tähele, rahvas, mu õpetust,
pööra kõrv mu kõne poole:
tähendussõnaga avan ma suu,
muistset mõistulugu jutustan.

R:

Kui ta neid surma saatis,
nõudsid nad teda taga –
pöördusid ja otsisid Jumalat,
tuletasid meelde,
et Jumal on nende Kalju,
Kõigekõrgem nende Lunastaja.

R:

Aga nad petsid teda oma suuga,
valetasid talle oma keelega –
ei olnud nende süda kindlalt temaga,
ei nad pidanud ustavalt tema lepingut.

R:

Ent tema on armuline:

annab andeks süü ega hävita.

Ta mäletas, et nad on üksnes liha,
tuuleiil, mis kaob ega pööra tagasi.

R:

(Teine lugemine Fi 2:6-11)

Lugemine püha apostel Pauluse kirjast filiplastele:

Jeesus Kristus oli oma olemuselt Jumal, kuid ei hoidnud sellest kinni, et Jumalaga võrdne olla, vaid loobus sellest ja võttis sulase näo ning sai inimese sarnaseks. Ta nägi välja nagu inimene ja alandas iseennast, sai kuulekaks kuni surmani, pealegi ristisurmani. Sellepärast on Jumal tõstnud ta kõrgeks üle kõige ja andnud talle nime üle kõikide nimede, et Jeesuse nime ees painduksid kõik põlved – nii taevaste, maaapealsete kui allilmsete omad, ja iga keel tunnistaks Jumala Isa auks, et Jeesus Kristus on Issand.

See on Jumala Sõna.

(Salm enne evangeeliumi)

Halleluuja. Me kummardame sind ja austame sind,
sest oma püha risti läbi oled sa maailma lunastanud. Halleluuja.

(Evangeelium Jh 3:14-21)

Lugemine püha Johannese evangeeliumist:

Jeesus ütles Nikodeemusele: “Nii nagu Mooses kõrbes mao ülendas, nii peab ka Inimese Poeg ülendatud saama, et igaühel, kes temasse usub, oleks igavene elu. Sest nõnda on Jumal maailma armastanud, et ta on andnud oma ainusündinud Poja, et ükski, kes temasse usub, ei läheks hukka, vaid et temal oleks igavene elu.

Jumal ei ole oma poega selleks maailma saatnud, et ta maailma üle kohut mõistaks, vaid et maailm tema läbi õndsaks saaks. Kes temasse usub, selle üle ei mõisteta kohut; aga kes ei usu, selle üle on kohus juba mõistetud, sest ta ei ole uskunud Jumala ainusündinud Poja nimesse. Ja kohtuotsus seisneb selles, et valgus on tulnud maailma, aga inimesed armastasid pimedust enam kui valgust, sest nende teod olid kurjad. Ja igaüks, kes teeb kurja, vihkab valgust ega tule valguse juurde, et tema tegusid ei laidetaks. Kes aga nõuab taga tõde, tuleb valguse juurde, et tema teod saaksid avalikuks, sest need on tehtud Jumalas.”

See on Issanda Sõna.

Sissejuhatus

Armsad õed ja vennad, nendele meie seast, kes on viimastel aastakümnetel elanud üpris rahulikku elu, võib tunduda üsna imelik, kui meid õpetatakse palvetama vanade rahvaste kombel: “Issand, halasta... Kristus, halasta...” Oma igapäevases elus ei ütle me ju niimoodi kunagi; selleks peaks keegi meid lausa relvaga käes tappa ähvardama – siis vast oleks kohane paluda: “Halasta minu peale”...

Kuidas aga ühendada niisugust julma visiooni oma ettekujutusega Jumalast? Kas seisab ta tõesti meie üle oma pühas vihas, nagu oleks tema olemus hävitav ja me võiksime loota vaid sellele, et ta mingi hetketuju ajal suvatseb meile halastada?

Kuidas sellega ka poleks, sõja ja hävingu keskel inimesed neid filosoofilisi küsimusi ei esita. Pommirahe all palvetatakse ikka, et Jumal halastaks – nii on rääkinud inimesed, kes seda ise on kogenud. Paraku aga pole alati vaja sõda – ka rahu ajal võib häving meid tabada nii õnnetuse, ohtliku haiguse kui kuriteo näol. Ning siis peab igaüks oskama paluda siiralt ja südamest, et Jumal talle halastaks...

Me loeme patutunnistuse...

Jutlus

Armsad õed ja vennad, täna me tähistame Ristiülendamise püha. Kristuse ristipuud peeti kaua aega kadunuks, ja kui see lõpuks üles leiti, näidati seda 335. aasta 14. septembril rahvale. See, hiljem “risti ülendamiseks” nimetatud sündmus toimus järgmisel päeval pärast Jeruusalemmas asuva Kristuse haua basiilika pühitsemist, mis oli keiser Konstantinuse käsul Kristuse matmispaika ehitatud. Ajalooline sündmus, kahtlemata, kuid mida tähendab rist tänapäeva inimesele? Miks peaksime meiegi seda ristipuud kõrgel hoidma?

Ennekõike sellepärast, et rist on manitsuse sümbol. Ta on hoiatuseks, et me ei teeks ühelegi inimesele midagi nii julma nagu tehti Jeesusele, et me ei käituks kellegagi ebainimlikult, kaasa arvatud iseendaga. Selle jaoks Jeesus kannataski, et meie peaksime vähem kannatama... aga päris ilma kannatuseta siin maailmas siiski ei saa. Me peame paraku leppima ka teadmisega, et selles reaalsuses on vahel mõnel küsimusel mitu õiget vastust, ja vahel pole mitte ühtegi. Sama tõdemuseni on teoloogide kõrval jõudnud oma uuringutes ja arvutustes ka paljud reaalteaduste tippspetsialistid. Siin peitub üks kristlase suuremaid väljakutseid: uskuda Jumalasse nagu laps usaldab oma vanemaid – alati, ka siis, kui ise ei saa millestki aru.

Samas on meie keskel inimesi, kellele ristikannatus on väga lähedane – kas raske haiguse, suure ülekohtu või talumatu kaotuse läbi. See paneb küsima, miks laseb Jumal kõigil halval sündida? Miks Jumal, kes on loonud selle imeilusa maailma, kes on andnud inimesele võime mõtelda ja armastada... Miks on kurjus üldse olemas?

Sedatüüpi küsimusi, mis on selle maailma jaoks lahenduseta, nimetatakse paradoksiks. Inimliku tarkuse ja loogikaga ei ole neid võimalik lahendada. Siiski on Jumal meid oma ilmutuse kaudu õpetanud, kuidas niisuguse ebakindluse ja teadmatusena elada. Kristuse surm ja ülestõusmine kinnitavad meile, et ka meie maapealsetel kannatustel on mõte.

Armsad õed ja vennad, kuigi enamikule meist ei ole ristikannatus igapäevane kogemus, tuleb selle saladusse sügavamalt sisse elada, sest ristas peitub Jumala armastuse müsteerium. Isegi kui me siin maailmas alati kõigist Jumala keerulistest teedest aru ei saa, võime siiski uskuda, et viimane sõna ei jää mitte teadmatuseni ja kaosele, kaotusele ja surmale, vaid elule Jeesuses, ülestõusnud Kristuses. Selleks saigi Jumal inimeseks, et oma inimliku kannatuse kaudu võita surm, nii et meie võiksime elada surma kartmata. Sest kui me elame Kristuses ja saame osa tema missioonist siin maa peal – siis ootab meid ka ülestõusmine ja igavene elu. Aamen.